

Bölüm 2

ELEŞTİREL DÜŞÜNME VE ÖNEMİ

Arzu AKMAN YILMAZ¹
Simge ÇOŞKUN PALAZ²

Giriş

Eleştirel düşünme, içinde bulunduğumuz çağın gerekliliklerinden olmakla birlikte, her bireyin günlük yaşamında yer alması gereken önemli bir beceridir (1). Eleştirel düşünmeyle ilgili pek çok tanım yapılmış olsa da ortak bir tanım birliği sağlanamamıştır. Bunun eleştirel düşünmenin doğasından kaynaklanması muhtemeldir. Eleştirel düşünmenin tanımı, ölçülmesi ve ilişkili teoriler konusu hala tartışılabilir da eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesinin gerekliliği yüzyılımızda oldukça kabul görmektedir (2,3). Eleştirel düşünme demokratik toplumların oluşmasında, vatandaşların kişisel gelişimlerini tamamlamalarında oldukça önemli görülmekte ve eğitim yaşantısının istendik bir hedefi olarak değerlendirilmektedir (2,4). Hemşirelikte ise, karmaşık, yoğun, hastaların ve sağlık sistemi yöneticilerinin beklentilerinin yüksek olduğu, teknoloji ile harmanlanmış, büyük veri yönetimini gerektiren bakım ortamlarında eleştirel düşünme olmazsa olmaz bir beceridir. Bu bölümde eleştirel düşünmenin tanımı yapılarak önemi üzerinde durulacaktır.

Eleştirel Düşünmenin Tanımı

Yargılama, ayırt etme ve değerlendirme anlamlarına gelen, Yunanca “kritikos” teriminden türetilen eleştirel kelimesi İngilizceye “critical”, Latinceye “criticus” olarak geçmiş ve diğer dillere de yayılmıştır. Kökü Sokrates’e kadar uzanan eleştirel düşünme kavramı, bir olguyu iyi ya da kötü tüm yönleri ile değerlendirme anlamını taşımaktadır (5). Amerikan Felsefe Birliği (APA) eleştirel düşünmeyi “yorumlama, analiz etme, değerlendirme ve çıkarımda bulunma ile sonuçlanan maksatlı ve özdenetimli bir yargı süreci” olarak tanımlamakla birlikte bu

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü İç Hastalıkları Hemşireliği AD, aayilmaz@ibu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-0232-5987

² Dr. Öğr. Üyesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Esasları AD, coskunsimge@ibu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-3112-0588

Kaynakça

1. Aizikovitsh-Udi, E. ve Cheng, D. (2015). Developing Critical Thinking Skills from Dispositions to Abilities: Mathematics Education from Early Childhood to High School. *Creative Education*, 6, 455-462.
2. K. Larsson Understanding and teaching critical thinking a new approach *Int. J. Educ. Res.*, 84 (2017), pp. 32-42.
3. Nilson LB. *Infusing Critical Thinking Into Your Course*. 1.st editi. New York: Routledge, 2023. p. 28-44.
4. Manalo E, Kusumi T, Koyasu M, Michita Y, Tanaka Y. To what extent do culture-related factors influence university students' critical thinking use? *Think Ski Creat [Internet]*. 2013;10:121-32. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.tsc.2013.08.003>
5. Ozcan H, Elkoca A. Critical Thinking Skills Of Nursing Candidates *International Journal Of Caring Sciences* 2019;3(12):1600-6)
6. American Philosophical Association. Critical Thinking: A statement of expert consensus for purposes of educational assessment and instruction. "The Delphi Report", Committee on Pre-college Philosophy (ERIC Document Reproduction Service No. ED 315 423). 1990
7. Ennis, R. H. (1985). The Logical Basis for Measuring CT Skills. *Educational Leadership*, 43, 44-48.
8. Lipman, M. (2014). Critical Thinking: What can it be?. *Analytic Teaching*, 8(1). Retrieved from <https://journal.viterbo.edu/index.php/at/article/view/403>
9. Ruggiero VR. *Eleştirel Düşünme İçin Bir Rehber*. 1. Baskı. İstanbul: ALFA; 2017.
10. Aybek B. Eleştirel Düşünmeye Yönelik Engeller. In: *Eleştirel Düşünme ve Disiplinlerarası Eleştirel Düşünme Rehberi*. 1. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık; 2017. p. 18-25.
11. Haskins GR - *A Practical Guide To Critical Thinking*, 2006
12. Akgün Çıtak E, Uysal G. Kavram Analizi: Eleştirel Düşünme, Hemşirelikte Eğitim Ve Araştırma Dergisi 2012;9 (3): 3-9.
13. Baillargeon N. Medya. In: *Aklın ve Bilimin Işığında Eleştirel Düşünme Kılavuzu*. 1. Baskı. Ankara: Dipnot Yayınları; 2017. p. 231-52.
14. Halpern DF. *Thought and Knowledge An Introduction to Critical Thingking*. Fifth. C. 7. New York: Psychology Press; 2014.
15. McKown ML. *Improving Leadership Through Better Desicion Making : Fostering Critical Thinking*. 1997;
16. Siegel H. The Generalizability of Critical Thinking". *Educ Philos Theory*. 1991;23(1):18-30.
17. Facione PA. Advancing thinking worldwide. In: *Critical Thinking: What It Is and Why It Counts*. 2020. s. 31. Available at: http://www.insightassessment.com/pdf_files/what&why2007.pdf<http://www.eduteka.org/PensamientoCriticoFacione.php>
18. Elder L, Paul R. Critical Thinking: The Nature of Critical and Creative Thought. *J Dev Educ*. 2006;30(2):34-5.
19. Green P. Teaching Critical Thinking for Lifelong Learning. İçinde: Davies M, Barnett R, editörler. *The Palgrave Handbook of Critical Thinking in Higher Education*. New York: Palgrave Macmillan; 2016. s. 107-21.
20. Peirce B. *Handbook of Critical Thinking Resources*. Largo, Maryland: Prince George's Community College; 2006. s3-5.

21. Sternberg RJ. Wisdom, Intelligence, and Creativity Synthesized. Cambridge University Press; 2009.s 177-178.
22. Facione NC, Facione PA, Sanchez CA. Critical thinking disposition as a measure of competent clinical judgment: the development of the California Critical Thinking Disposition Inventory. *J Nurs Educ.* 1994;33(8):345-50.
23. Kachapati A, Ghimire S. Critical Thinking in Nursing Education And Nursing Practice. *J Univers Coll Med Sci.* 2019;7(2):72-7.
24. Lipman M. Critical tkinging-what can it be? *Educational Leadership.* 1988:38-43.
25. Changwong K, Sukkamart A, Sisan B. Critical thinking skill development: Analysis of a new learning management model for Thai high schools. *Journal of International Studies.*2018;11(2): 37-48. doi:10.14254/2071- 8330.2018/11-2/3
26. Papathanasiou I V., Kleisariis CF, Fradelos EC, Kakou K, Kourkouta L. Critical thinking: The development of an essential Skill for nursing students. *Acta Inform Medica.* 2014;22(4):283-6.
27. Clarke DJ, Holt J. Philosophy: A key to open the door to critical thinking. *Nurse Educ Today.* 2001;21(1):71-8. doi:10.1054/nedt.2000.0512.
28. Simpson E, Courtney M. Critical thinking in nursing education: Literature review. *Int J Nurs Pract.* 2002;8:89-98.
29. HUCEP. Hemşirelik Ulusal Çekirdek Eğitim Programı. Ankara,Türkiye; 2014.
30. Dikmen YD, Usta YY. Hemşirelikte Eleştirel Düşünme Critical Thinking In Nursing. *S.D.Ü Sağlık Bilimleri Dergisi.* 2013;4(1),31-38.
31. Şendur EG, Yılmaz AA. Hemşirelik Sürecinde Anahtar Öge : Eleştirel Düşünme. *Yaşam Boyu Hemşirelik.* 2023;3(1):118-35.
32. Chan ZCY. A systematic review of critical thinking in nursing education. *Nurse Educ Today.* 2013;33(3):236-40.
33. Zuriguel Pérez E, Lluch Canut MT, Falcó Pegueroles A, Puig Llobet M, Moreno Arroyo C, Roldán Merino J. Critical thinking in nursing: Scoping review of the literature. *Int J Nurs Pract.* 2015;21(6):820-30.
34. Kluwer W. Turning new nurses into critical thinkers.. 2018. Available at: <https://www.wolterskluwer.com/en/expert-insights/turning-new-nurses-into-critical-thinkers>
35. Branch, J. B. (2000). The relationship among critical thinking, clinical decision-making, and clinical practica: A comparative study. Unpublished doctoral dissertation, University of Idaho Retrieved from ProQuest Dissertations (UMI Number: 9964727).
36. Dwyer CP. An Evaluative Review of Barriers to Critical Thinking in Educational and Real-World Settings. *Journal of Intelligence.* 2023; 11(6):105. <https://doi.org/10.3390/jintelligence11060105>